

תלייה למאן?

א. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שביעית פרק ה:ג

אמר רבי יונה: כיני מתניתא "אילו כלים שאין האומן רשאי למוכרן בשביעית לחשוד על השביעית", סתמן מהו? וממה דתני "לאיסור ולהיתר מותר", הדא אמרה סתמן מותר.

ב. משנה מסכת שביעית פרק ה:ט

משאלת אשה לחברתה החשודה על השביעית נפה וכברה ורחיים ותנור, אבל לא תבור ולא תטחן עמה. אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה ובוררת וטוחנת ומרקדת עמה, אבל משתטיל המים לא תגע אצלה שאין מחזקין ידי עוברי עבירה. וכולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום...

ג. שו"ת יחזה דעת חלק ג סימן סז

בסיכום: מכל האמור למדנו חומר האיסור בלבישת בגדי שחץ כשמלות וחולצות ללא שרוולים, שהוא עון גדול. והמוכר בגדי פריצות כאלה עובר משום לפני עור לא תתן מכשול. ורק אם יש לתלות שתוכל להשתמש בשמלה כזאת בהיתר, כגון שתלבש מתחתיה חולצה עם שרוולים וכדומה, אפשר להתיר למכור. ושומע לנו ישכון בטח.

ד. שו"ת רבי עזריאל הילדסהיימר חלק א - יורה דעה סימן קפב

דבר זה מפורש להיתר בנדרים ס"ב ע"ב: רב אשי הוה ליה ההוא אבא זבניה לבי נורא א"ל רבינא לרב אשי האיכא לפני עור לא תתן מכשול א"ל רוב עצים להסקה ניתנו. וז"ל הרב המאירי: אסור לאדם להזמין לעובדי אלילים דברים הראויים לעבודתם שכל שאפשר שלא יזדמנו לו אלא על ידו נמצא עובר על לפני עור לא תתן מכשול כמו שכתבנו בראשון של ע"ז. ומ"מ כל שיש לתלות להיתר תולין כל שרוב אותן הענינים בכך והוא שאמרו כאן רב אשי הוה ליה ההוא אבא ר"ל יער צומח עצים זבניה לגוים אמר ליה רבינא הא איכא משום לפני עור, ר"ל לעשות צלמי כהניהם או כיפה לע"ז שלהם והוא המקום שמעמידין בו האליל, והשיבו רוב עצים להסקה ניתנו.

ה. רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ח

הלכה יג - וכל דבר שאינו חייב במעשרות... הרי אלו נלקחין מכל אדם בשביעית. הלכה יד - בד"א בע"ה סתם, אבל מי שהוא חשוד לעשות סחורה בפירות שביעית, או לשמור פירותיו ולמכור מהן, אין לוקחין ממנו דבר שיש עליו זיקת שביעית כלל...

ו. דרך אמונה הלכות שמיטה ויובל פרק ח הלכה יד ס"ק (קיא)

בד"א בע"ה סתם. שאין ידוע אם הוא חשוד על השביעית או לא. והנה נחלקו הראשונים, דדעת רבנו דסתם ע"ה חשוד על השביעית, ומ"מ לא קנסוהו כמו בחשוד ודאי, ומותר לקנות ממנו מזון ג"ס...

ז. משנה בכורות ד:י (ל.)

החשוד על השביעית אינו חשוד על המעשרות, החשוד על המעשרות אינו חשוד על השביעית, החשוד על זה ועל זה חשוד על הטהרות...

ח. תלמוד בבלי כתובות כד ע"א

החמירין שנכנסו לעיר ואמר אחד מהן שלי חדש ושל חברי ישן, שלי אינו מתוקן ושל חברי מתוקן, אינו נאמן. רבי יהודה אומר נאמן.

ט. תוספות מסכת כתובות דף כד עמוד א

שלי חדש ושל חברי ישן - בפרק אף על פי פ"א בקונטרס די"מ משום עומר... ורשב"א פירש דקאי אשביעית וקאמר "שלי חדש וגדל בשביעית ואסור להשהותו אחר הביעור, ושל חברי ישן וגדל בשנה שעברה" ... ואין נראה לר"ת דסתם עמי הארץ לא נחשדו אשביעית דתנן בפרק עד כמה (בכורות ל. ושם) "החשוד על המעשר [שני] אינו חשוד על השביעית, החשוד על השביעית אינו חשוד על המעשר [שני]", אלמא דסתמא אינו חשודין בשביעית...

י. גיטין נג:נד.

ורמי דרבי מאיר [דקאמר דלא קנסין שוגג אטו מזיד] אדר"מ בדאורייתא, דתניא "הנוטע בשבת בשוגג יקיים, במזיד יעקר. ובשביעית, בין בשוגג בין במזיד יעקר, דברי ר"מ. רבי יהודה אומר בשביעית בשוגג יקיים, במזיד יעקר, ובשבת בין בשוגג בין במזיד יעקר." ולטעמיה, תקשה לך היא גופה - מכדי הא דאורייתא והא דאורייתא, מאי שנא שבת ומאי שנא שביעית?! אלא התם כדקתני טעמא: "א"ר מאיר מפני מה אני אומר בשבת בשוגג יקיים, במזיד יעקר, ובשביעית בין בשוגג בין במזיד יעקר? מפני שישראל מונין [אז שנות ערלה של נטיעה זו] לשביעית, ואין מונין לשבתות. דבר אחר: נחשדו ישראל על השביעית, ולא נחשדו על השבתות. מאי "דבר אחר"? ה"ק: וכי

תימא שבת נמי זימנין דמיקלע יום ל' בשבת, דאי נטע ההוא יומא הוא דסלקא ליה שתא, ואי לא לא סלקא ליה שתא, ת"ש "דבר אחר נחשדו ישראל על השביעית ולא נחשדו על השבתות." דרבי יהודה [דקאמר דקנסינן שוגג אטו מזיד] אדרבי יהודה לא קשיא - באתריה דרבי יהודה חמירא להו שביעית, דההוא דאמר ליה לחבירו "דייר בר דיירתא [גר בן גיורת]!" אמר ליה "אנא לא אכלי פירי דשביעית כוותך."

יא. דרך אמונה הלכות שמיטה ויובל פרק ח הלכה יד ס"ק (קיא)

ולכו"ע אם אין ידוע מה טיבו אסור למסור לו דמי שביעית וצריך לברר מי הוא כדי להתיר למסור לו דמי שביעית. ולהלכה נקטי' לחומרא דסתם ע"ה חשוד על השביעית. ובזה"ז שאין לנו חברים שקבלו, אלו שאין בהן פחיתות הנזכרין בפ"י ממעשר בד"א סק"א ונזהרין באיסור שביעית נאמנין עליה, וכ"ש אם הוא גמיר וסביר:

לפני דלפני

יב. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף טו עמוד ב

רבה זבין ההוא חמרא לישראל החשיד למכור לעובד כוכבים, א"ל אביי: מ"ט עבד מר הכי? א"ל: אנא לישראל זביני. א"ל: והא אזיל ומזבין ליה לעובד כוכבים! לעובד כוכבים קא מזבין, לישראל לא קא מזבין?

יג. תוספות מסכת עבודה זרה דף טו עמוד ב

לעובד כוכבים מזבין ליה לישראל לא מזבין כו' - ובמסקנא מסקינן דאסור למזבן לישראל חשוד. וא"ת, מאי שנא מלפני דלפני דלעיל (דף יד.)! וי"ל דהתם מיירי בעובד כוכבים שאינו מוזהר על לפני עור, לפיכך אין אנו חוששין אם העובד כוכבים ימכור לחבירו. אבל הכא דמיירי בישראל החשוד, אנו מוזהרין שלא יבא שום ישראל לידי תקלה על ידינו. הר"ר אלחנן...

יד. משנה מסכת שביעית פרק ה:ז

היוצר מוכר חמש כדי שמן וחמשה עשר כדי יין שכן דרכו להביא מן ההפקר ואם הביא יותר מכאן מותר ומוכר לעובדי כוכבים בארץ ולישראל בחוצה לארץ:

טו. תפארת ישראל - יכין מסכת שביעית פרק ה משנה ז

בחוצה לארץ. שאין שם דין שביעית, ולא היישין שיחזור וימכרם לחשוד בארץ, דהו"ל לפני דלפני. ואף דלישראל אפילו לפני דלפני אסור [כתוס' ע"ז דט"ז] עכ"פ אין מחזיקין איסור ממקום למקום [כנדה ד"ג] כ"כ ע"ר רבינו הגאון אאמ"ו זצוק"ל:

שאלות לתורה ב'

- 1) אם מה שאני נותן לעבריין ג"כ נמצא לו במקומות אחרות, האם אני חייב משום "לפני עור" או מסייע?
- 2) האם אפשר לסמוך על תלייה במי שחשוד לאיסורים?
- 3) האם אפשר לסמוך על תלייה בעם הארץ לגבי שמיטה?
- 4) האם אפשר לסמוך על תלייה במי שלא ידוע לנו טיבו?
- 5) למה אין משנתנו מקפידה על "לפני דלפני" במכירת חביות ליהודי בחו"ל?